

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення порядку призначення керівників державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України у відповідність до Конституції України»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Слід привести положення Закону України «Про Службу безпеки України» у відповідність до Конституції України в частині призначення керівництва державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України.

Так, відповідно до статті 85 Конституції України **до повноважень Верховної Ради України належить:**

«12¹) призначення на посаду та звільнення з посади за поданням Президента України Голови Служби безпеки України;».

Згідно зі статтею 106 Конституції України **Президент України:**

«14) вносить до Верховної Ради України подання про призначення на посаду та звільнення з посади Голови Служби безпеки України;».

Частина друга статті 13 Закону України «Про Службу безпеки України» визначає, що:

«Голова Служби безпеки України призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України», що суперечить статтям 85 та 106 Конституції України в частині призначення Голови Служби безпеки України.

Згідно зі статтею 106 Конституції України Президент України:

«17) є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави;», проте Конституція України має окремі норми щодо унормування процедури призначення Голови Служби безпеки України – пункт 12¹ статті 85 та пункт 14 статті 106 Конституції України.

Отже як наслідок частини другу та третю статті 13 Закону України «Про Службу безпеки України» слід уніфікувати із статтею 85 Конституції України.

Запропонована редакція також дозволить посилити вплив цивільного демократичного контролю з боку Верховної Ради України на державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України, у відповідності до Закону України «Про національну безпеку України», а також в рамках реалізації Адаптованої Річної національної програми співробітництва Україна - НАТО на 2024 рік, в процесі реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України, серед основних завдань та цілей якої є реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України, забезпечення його модернізації та приведення у відповідність із принципами та підходами держав – членів НАТО та ЄС.

Дорожня карта з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 №475-р, у підпункті 7 пунктом 4.3 Боротьба з організованою злочинністю (загальні засади боротьби з організованою злочинністю), передбачає розроблення та прийняття закону щодо удосконалення існуючих механізмів демократичного цивільного контролю та парламентського контролю (через парламентські комітети, до повноважень яких належить забезпечення контрольних функцій парламенту за діяльністю цих органів) за процесом прийняття рішень в органах правопорядку та прокуратури з урахуванням кращих міжнародних практик з метою мінімізації корупційних та інших ризиків в їх діяльності.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою прийняття проекту Закону є необхідність законодавчого унормування статті 13 Закону України «Про Службу безпеки України» із статтею 85 Конституції України в частині призначення голови Служби безпеки України, а також реалізацію положень Дорожньої карти з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 №475-р.

Дорожня карта з питань верховенства права є всеохоплюючим стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС за переговорними Розділом 23 «Судова влада та основоположні права» та Розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека». Цей документ є однією з ключових передумов відкриття офіційних переговорів про вступ України до ЄС у межах Кластера 1 «Основи процесу вступу до ЄС», що відкривається першим і закривається останнім. Його розробка та подальше виконання свідчать про готовність України відповідати стандартам ЄС, зміцнюють довіру з боку держав-членів та підсилюють статус України як надійного партнера. Пунктом 4.3 Боротьба з організованою злочинністю (загальні засади боротьби з організованою злочинністю) Дорожньої карти з питань верховенства права передбачена удосконалення в Службі безпеки України демократичного цивільного контролю.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Законопроектом передбачається внесення змін до законів України «Про Службу безпеки України», «Про національну безпеку України», «Про боротьбу з тероризмом».

Запропоновані зміни передбачають надання Верховній Раді України через інструмент цивільного демократичного контролю приймати участь у призначенні осіб з числа керівного складу Служби безпеки України, шляхом погодження пропонованих кандидатур на Комітеті Верховної Ради України до предмету відання якого віднесено питання забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за діяльністю органів спеціального призначення з

правоохоронними функціями, правоохоронних органів спеціального призначення та розвідувальних органів.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правову базу в сфері правового регулювання становлять Конституція України, закони України «Про Службу безпеки України», «Про національну безпеку України», «Про боротьбу з тероризмом».

5. Фінансово-економічне обґрунтування законопроекту

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняттям законопроекту буде досягнуто мету, а саме унормування положень законів України «Про Службу безпеки України», «Про національну безпеку України», «Про боротьбу з тероризмом» із положеннями Конституції України щодо призначення голови Служби безпеки України, а також удосконалення в Службі безпеки України демократичного цивільного контролю шляхом погодження пропонованих кандидатур на Комітеті Верховної Ради України до предмету відання якого віднесено питання забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за діяльністю органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, правоохоронних органів спеціального призначення та розвідувальних органів, в рамках реалізації положень Дорожньої карти з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 №475-р.

Прийняття законопроекту це процес розбудови демократичної держави, у якій неухильно забезпечується верховенство права, шляхом виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11.05.2023 № 273/2023, оскільки зміни в системі органів правопорядку мають бути комплексними і стосуватися всіх аспектів їх функціонування, у тому числі підзвітності та прозорості процедури призначення осіб, з числа керівництва таких органів.

Народний депутат України

Людмила Буймістер

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Буймістер Людмила Анатоліївна
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000632B31002CA0DE00
Дійсний до: 20.01.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
424д9/1-2026/230268 від 29.09.2026

2353823